

Tomáš Kubalík, SDB

Témátka '02

Dějiny církve v životě svatých

Salesiánská provincie
Praha

© Salesiánská provincie Praha
2002 Salesiánská provincie Praha,
Kobyliské nám. 1, 182 00 Praha 8

Pro vnitřní potřebu

Úvod

Dostáváte do rukou knížku tématék na letošní rok. Chtěli bychom letos zopakovat témata, která jsme probírali s Kájou před patnácti lety, v roce 1986. K zopakování nás vedlo několik věcí. Vojtěch Sivek, který se v minulých letech s velkou péčí staral o vydání knížky, je zaneprázdněn kaplanskými povinnostmi v Prostějově, a nemáme tedy tolik sil k vymýšlení a vytváření stále nových a nových témat. Dále jsme si uvědomili, že témátka, ve kterých se představují konkrétní lidé, se už velmi dlouho nevyskytovala (naposledy v r. 1989 čeští světci v tématu Desetiletí duchovní obnovy, a pak Se sv. Pavlem na cestách v r. 1996). Můžeme tedy sledovat následující linii, kterou jsme začali přípravou na třetí tisíciletí: Ježíš 1997, Život z Ducha 1998, Bůh Otec 1999, Církev 2000. V minulém roce jsme uvažovali nad přirozenými předpoklady života, a tedy i křesťanského života. Letos máme možnost si na příkladě konkrétních lidí uvědomit, jak se Bůh i přirozené základy projevují v životě člověka a co všechno je možné dosáhnout. Můžeme vidět, jak světci ve svém životě stáli pevně na zemi a přitom „strkali hlavu do oblak“. To nám má sloužit jako povzbuzení a inspirace pro náš život, protože oni se potýkali se stejnými problémy jako my, a byli schopni prožít svůj život správně.

Jak tématka používat

V minulých letech jsme se snažili v knížce podat co možná nejdokonalejší „manuál“ pro výklad – byly zde myšlenky, příběhy, modlitby, hry... To ale možná bylo v mnoha případech kontraproduktivní: člověk si řekne, že má všechno v té knížce, a že se tedy vlastně nemusí sám moc snažit. To je ovšem omyl. Na kluky a holky, které máme před sebou, vůbec nepůsobí to, co napsal někdo (možná) chytrý do jakési knížky, ale působí na ně živý člověk, který právě stojí před nimi. Mohu jim tedy předat jen to, co jsem sám přijal za vlastní, o čem jsem já sám přesvědčen, co já sám žiji. Ustoupili jsme tedy

od snahy vytvořit dokonalý návod a předkládáme vám spíše jen náměty a osnovu k vašemu vlastnímu uvažování.

Měli byste tedy postupovat asi následovně:

co mně osobně říká dané tématko?

co z toho chci předat těm druhým?

jaká je jejich situace, možnosti, schopnosti chápání, co potřebují?

jakým způsobem jim to předám?

Životopisy světců jsou čerpány zejména z knihy V jednom společenství, Křesťanská akademie – Velehrad, 1980.

Dále je užitečné si přečíst v breviáři krátký životopis světece, a zejména se zamyslet nad antifonami k ranním a večerním chválám (pokud jsou). Ty totiž mnohdy řeknou o světci více než rozsáhlá historická pojednání.

Dále je užitečné si alespoň prolistovat nějakou příručku církevních dějin, např:

A. Franzen, Malé církevní dějiny, Zvon, 1992

H. Jedin, Malé dějiny koncilů, Česká katolická charita v Ústředním církevním nakladatelství, 1990.

Některé náměty se též objevují v knize Témátka 97 – Ježíš – je užitečné konzultovat i tuto příručku.

Dalším zdrojem může být Internet. P. Karel Herbst vypracoval sbírku svých úvah na jednotlivé dny v liturgickém roce. Na každý den je připraveno nějaké tématko. Sbíрку naleznete na adrese <http://www.sdb.cz/karel>

1. Polykarp

Svědectví – mučednictví

Od prvních století do ediktu milánského (313) byli křesťané pronásledováni. Někdy více, jindy pronásledování ustávalo. První světci tak jsou bez výjimky mučedníci, kteří položili za Krista život. K těm patří i sv. Polykarp. O jeho životě máme velmi málo informací, jako ostatně o všech mučednících této doby. V opisech se dochoval jeho list do Filip. Popis jeho utrpení obsahuje „Umučení Polykarpovo“ – nejstarší zapsané martyrologium, které vzniklo nedlouho po jeho smrti. Zmínku o Polykarpovi nacházíme i ve spisech sv. Ireneje, který byl Polykarpovým žákem.

Polykarp byl posledním z apoštolských žáků. Pravděpodobně apoštol Jan jej ustanovil biskupem ve Smyrně. (Alespoň se tak zdá ze svědectví Tertulianova a Hieronymova.) Za pronásledování Marka Aurelia (snad – rok jeho úmrtí je vědci udáván různě) se Polykarp na prosby věřících ukryl na venkově. Ukrýval se na několika venkovských statcích, zradou byl ale vypátrán a zatčen. Vyžádal si hodinu na modlitbu, pak byl odvezen na stadion. Velitel policie jej přemlouval, aby obětoval císaři, uznal ho za pána (=Boha) a tak se zachránil. On však odmítal: „Osmdesát šest let mu (Kristu) sloužím a nikdy mi neublížil; jak bych se mohl rouhat svému králi, který mě zachránil?“ A dále: „Zavolej šelmy. Pro nás je totiž nemožná změna smýšlení od lepšího k horšímu, zato je pěkné odklonit se od špatného k spravedlivému.“ Protože již uplynula doba pro vypouštění šelem, byl nakonec Polykarp veden na hranici. „Hrozíš ohněm, který hoří hodinu a za maličko hasne; neznáš totiž ten pro bezbožné připravený oheň budoucího soudu a věčného trestu.“ Byl upálen, martyrologium obsahuje dlouhou modlitbu, kterou pronesl před smrtí. Křesťané pak odnesli jeho kosti a pohřbili je.

Rok úmrtí nelze stanovit úplně přesně, badatelé udávají různá léta v rozmezí 147–178, nejčastěji 155 nebo 166. Téměř

jistý je den – 23. února, neboť tento údaj (samozřejmě vyjádřený pomocí římského kalendáře) je obsažen v martyrologiu.

Literatura:

Kalich: Spisy apoštolských otců, 1986

Svědectví – mučednictví

kdo jsem já
co je pro mne to nejdůležitější
je tato věc opravdu hodnotná a důležitá, dá se na ní postavit celý život?

podle této hodnoty žiji, ať už si okolí dělá co chce
jsem věrný tomu, co jsem poznal jako správné a pravdivé
tuto hodnotu chci předat ostatním – svědectví
statečnost – odvaha žít svůj život podle poznané pravdy
nesmím se bát lišit se od ostatních
ovšem střet s okolím přináší utrpení
vyznavač – celý život poctivě žije podle Božích zákonů –
může být těžší než mučednictví, které trvá krátce

Mt 5,14–16 Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. ...

Mk 13, 9–13 ... budou vás vydávat soudům ... budete stát před vládci kvůli mně, abyste vydali svědectví ...

Jan 18,37 ... Já jsem se proto narodil, abych vydal svědectví pravdě ...

Mt 10,32–33 Ke každému, kdo se ke mně přizná před lidmi, i já se přiznám před svým Otcem.

Mk 1,40–45 uzdravení malomocného – horlivě to rozhlašoval...

Lk 19,40 Budete-li vy mlčet, kamení bude křičet.

Sk 1,8 Seslání Ducha sv.: Budete mi svědky až na konec země.

Sk 4,19–20 O tom, co jsme viděli a slyšeli, nemůžeme mlčet.

Zj 12,11 Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví. Nemilovali svůj život tak, aby se zalekli smrti.

K 160, K 905, K 932–933, K 995, K 1273, K 1816, K 2044, K 2472

G. K. Chesterton – Ortodoxie, kap. Vlajka světa

Četl jsem ve stejné době vážně míněný žvást jakéhosi volno-myšlenkáře, který řekl, že sebevrah je totéž co mučedník. Zjevná nepravdivost tohoto výroku nám pomůže objasnit celý problém. Sebevrah je zřejmým opakem mučedníka. Mučedník je člověk, kterému záleží na něčem mimo něj tolik, že nedbá o svůj život. Sebevrah je člověk, kterému záleží na čemkoli mimo něj tak málo, že už s tím nechce nic mít. Jeden chce, aby něco začalo, druhý, aby všechno skončilo. ... Někdo se zřekl života, ale byl tak dobrý, že jeho vyschlé kosti mohly léčit města zachvácená morem. A jiný udělal totéž, ale byl tak špatný, že jeho kosti by byly poskvřnily kosti jeho spolu-bratří.

Jan Werich: Když už člověk je, tak má koukat, aby byl. A když už kouká, aby byl, a je, tak má koukat, aby byl tím, čím je, a ne aby byl tím, čím není, jak tomu v mnoha případech je.

2. Augustin

Obrácení

Narodil se v Tagaste v severní Africe 13. listopadu 354. Jeho otcem byl malý statkář – pohan, matkou sv. Monika, která později svými modlitbami velmi přispěla k jeho obrácení. Kolem roku 361 začíná chodit do škol v Tagaste a později v Madaure. Rok 369–370 (to mu tedy bylo 16) proflákal v Tagaste. Pak odchází studovat do Kartaga. Tam žije s konkubínou, v r. 372 se jim narodí syn Adeodatus. (Sám říká, že ve studentských letech nebylo neřesti, které by neokusil.) Stává se stoupencem manicheismu. (Tato herese se pokouší odpovědět na otázku původu zla – jsou dva bohové, dobrý a zlý. Ti spolu neustále bojují. Tělo člověka pochází od zlého boha, proto je zdrojem hříšnosti, duše člověka pochází od dobrého boha, proto je zdrojem dobrých skutků. Proto také máme pečovat o duši, tělo je třeba umrtvovat, ukázněvat, cvičit posty.) Studuje Platóna a další filosofy, aby se dobral smyslu života. Živí se vyučováním ve školách v Tagaste, Kartágu, Římě, Miláně. V Miláně (od 384) se setkal s biskupem Ambrožem, který ho oslovil svou učeností a vytříbenou mluvou. Chodil na Ambrožova kázání, aby si vychutnal jeho dokonalou latinu. S tím ovšem přijímal i křesťanské učení – je podivuhodné, co všechno může člověku při hledání Boha pomoci. V srpnu 386 došlo k jeho definitivnímu obrácení. V zahradě zaslechnul hlas: Vezmi a čti! Vzal knihu s Pavlovými listy, náhodně ji otevřel a četl kapitolu, ve které je verš Řím 13,13. To byl poslední krok. Odvrhnul svůj minulý život a o velikonočních r. 387 byl i se svým synem pokřtěn. V témže roce zemřela jeho matka a Augustin se vrací do Tagaste, prodává zděděné statky a vytváří spolu s několika přáteli jakýsi druh řeholní obce. Toto období jeho mnišského života trvalo asi 3 roky. V r. 391 odchází do Hippo a je zde vysvěcen na kněze, v r. 395 na biskupa. Biskupem v Hippo zůstává až do konce svého života 28. srpna 430 při obležení Hippo Vandaly.

Augustin byl neobyčejně literárně činný – dochovalo se 113 spisů, 218 dopisů, více než 500 kázání. K jeho nejčastěji uváděným knihám patří:

Vyznání – Confessiones – to je v podstatě jeho životopis s mnohými filosofickými a teologickými úvahami, modlitbami, rozjímáními. Mnoho informací o jeho životě čerpáme právě z této knihy.

O nejsv. Trojici – De Trinitate – 15 knih – k tomuto spisu se váže legenda o chlapečkovi na mořském břehu.

O Obci Boží – Město Boží – De Civitate Dei.

Spisy proti Manichejcům.

Komentář k evangeliu sv. Jana.

A jen malý dodatek:

Měl zejména jednu chybu: pýchu na své dílo. Sv. Jeronym ho jednou nazval „malý kariérista“.

Obrácení

zahodit to, co bylo, a začít něco nového – obtížné, vyžaduje odvahu

poznat pravdu a podle ní zařídit celý svůj život

vzít vážně příležitost k obrácení – nemusí se opakovat!

každý, kdo poctivě hledá, nemůže svůj život prohrát

obrátit se (kupodivu) může i někdo jiný než já

moje pomoc k obrácení jiného

člověk může změnit jen sebe, a tím může změnit i ostatní
skutečné obrácení je veliká Boží milost

Augustin – Vyznání: Pro sebe jsi nás stvořil, ó Bože, a nepokojné je naše srdce, dokud v Tobě nespočine.

Mt 3, 1–12 ... obraťte se, neboť se přiblížilo království nebeské ...

Lk 3, 3–14

Lk 9, 57–62 rozhodnutí k následování: chci tě následovat, ale chvíli počkej ...

Lk 12, 35–40 ... buďte připraveni

Lk 21, 10–19 ... budou vás vodit před soudy pro mé jméno

Řím 13, 11–14 ... odložte skutky tmy ...

Ez 2, 17–21 ... řeknu-li o svévolníkovi: „zemřeš“ ... a ty bys ho nevaroval ... ten svévolník zemře, ale za jeho krev budu volat k odpovědnosti tebe

Ez 18,27–28 svévolník se od zla odvrátí a svou duši zachová

K 981, K 1423, K 1426–1433, K 1490, K 2795

Životopis Augustinův viz např.: H. Marrou, Svatý Augustin, Řím – Křesťanská akademie 1979. Tato kniha obsahuje i četné ukázky z Augustinových knih.

Dále je rozumné se podívat do jakéhokoli dějepisu, abychom měli představu o situaci v Římské říši, o jejích císařích, o bojích s Barbary, o celkovém chaosu v době Augustinově.

O Augustinovi a augustiniánech viz dále

<http://users.stand.cz/opatbrno/>

3. Benedikt

Modlitba a práce

Sv. Benedikt se narodil někdy kolem roku 480 v Nursii (střední Itálie). Byl poslán na studia do Říma. V té době byla římská říše v úpadku, světem táhly hordy lidí, všude byl zmatek, chaos, všeobecný úpadek mravů (období „stěhování národů“). Benedikt byl ze způsobu života v Římě zklamán. Uchýlil se proto se svou chůvou do městečka Enfida (dnes Affile), kde pokračoval ve studiích u chrámu sv. Petra. Ve 20 letech odchází do samoty jeskyně v Subiaku (asi 70 km od Říma). Zde žil tři roky jako poustevník. V blízkém klášteře ve Vicovaru zemřel opat a mniši si zvolili Benedikta za svého představeného. Snažil se uspořádat život ve zpuštěném klášteře, byl důsledný a vyžadoval plnění pravidel společenství. To se ovšem mnichům, kteří byli zvyklí na starý nepořádek, příliš nezamlouvalo. Pokusili se jej proto otrávit (životopis říká, že se pohár s otráveným vínem rozpadl, když nad ním Benedikt udělal kříž). Následně pak odchází opět do jeskyně v Subiaku. Zde se k němu přidávají další, až vzniká jakýsi klášter o dvanácti chýších. Závist kněze Florentia (ten se ho mimo jiné pokusil otrávit darovaným chlebem) přiměla Benedikta a jeho společníky, aby odešli ze Subiaka. Uchýlili se na horu vedle města Cassino, kde si vystavěli klášter (Monte Cassino), asi roku 529. Vypracoval pro mnichy podrobná pravidla života – řeholi. Hlavním posláním benediktinů je společná práce a modlitba (ora et labora). Řehole sv. Benedikta přinesla jednu zvláštnost – slib doživotní vázanosti na jedno společenství, na jeden klášter (stabilitas loci). To mělo obzvláštní význam v době, kdy se stěhovaly národy a celý svět byl ve zmatku. Mniši tím vytvářeli (a vytvářejí) místa jistoty, stálosti, klidu. Benedikt zemřel v roce 547.

V Čechách zakládá první benediktinský klášter sv. Vojtěch – Praha – Břevnov. Další známé kláštery jsou Sázavský (sv. Prokop), Kladruby u Stříbra, Praha – Na Slovanech (Emauzy). Na Moravě zejména Rajhrad, Hradiště u Olomouce, Tře-

bíč. V průběhu let vznikla na základě benediktinské řehole řada dalších – cisterciáci, kartuziáni, trapisté. Sv. Benedikt byl r. 1964 prohlášen za patrona Evropy.

Mnišství

jít za Bohem tak důsledně, že na sebe vůbec nemám čas
slib čistoty, chudoby, poslušnosti
společný život řeholníků (řeholnic)
společný majetek, práce, poslání ...
život podle stanov (regulí, řehole) daného společenství
velká rozmanitost řádů – činné – kontemplativní, bohaté
– chudé ...

není to útek před světem, ale snaha dovést nějaký aspekt
života církve k dokonalosti (poslušnost, modlitbu, chudobu,
starost o druhé, ...)

je zapotřebí, aby někdo v církvi dělal nějakou věc „na plný
pecky“ – všichni se nemusí pořád modlit, ale je třeba, aby se
někdo pořád modlil; všichni se nemohou věnovat studiu teo-
logie, ale je zapotřebí, aby se někdo hodně věnovat studiu ...,
stejně tak chudoba, poslušnost, služba nemocným, ...

Modlitba a práce

smysl modlitby – proč se modlím
možnosti a formy modlitby – naučená, vlastními slovy,
rozjímání, prodlévání před Bohem
pomůcky při modlitbě – věci, čas, místo ...
člověk, který nemá čas na modlitbu, už doopravdy nemá čas
být intenzivněji s Bohem
řád v životě (a tedy i v práci a modlitbě)
smysl práce – proč já pracuji, proč lidé pracují
poctivost, důkladnost, solidnost v práci
člověk potřebuje práci i modlitbu

Lk 18, 1–8 podobenství o neodbytné vdově

Mt 7,7 Proste a dostanete, hledejte a naleznete, tlučte a otev-
ře se vám!

Mt 6,5–7 Když se modlíš, vejdi do své komůrky ... nebuďte mnohomluvní jako pohaní.

Kol 3, 23 cokoli děláte, dělejte upřímně

1 Sol 5, 17 modlete se bez přestání

Žl 63,2 Bože! Hledám tě za úsvitu, má duše po tobě žízní. Mé tělo touhou po tobě hyne.

K 1124, K 2601, K 2652, K 2670–72, K 2697, K 2700–1, K 2709, K 2743

Gen 3, 17–19 V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, ze které jsi byl vzat.

1 Sol 2,9 Ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž.

2 Sol 3, 10 kdo nechce pracovat, ať nejí

1 Sol 4,11 Pokládejte za věc své cti, že se budete živit prací vlastních rukou.

Lk 10,7 Hoden je dělník své mzdy.

K 533, K 2184, K 2427, K 2434, K 2460, K 2834

E. T. Seton – Rolf Zálesák:

„Kam jdeš, Quanabe,“ zeptal se Rolf jednou, když viděl, že indián vstává za úsvitu a odchází ven s bubínkem. Jeho druh ukázal na skálu nad vigvame a Rolf poprvé uslyšel píseň východu slunce. Byly to modlitby, nebo oslavné zpěvy k chvále velkého ducha nebo Velkého Otce. Rolf úplně změnil své smýšlení o rudoších. Quanab se mu objevil v překvapujícím světle. Indián, kterého každý pokládal za pohana, se modlí k svému bohu, aby ho vedl na každém kroku a Rolf, který se pokládal za křesťana, se nemodlil už několik měsíců a modlitby téměř zapomněl.

Jediné, na co Rolf dosud nezapomínal, bylo zachovávání neděle. V ten den odříkal modlitbičku, kterou ho naučila ještě jeho matka. V takovou chvíli se však skrýval a nemluvil

o tom, zatímco Quanab ani neskrýval, ani nedával okázale najevo své zbožné projevy. Teprve po mnoha nedělích jednou poznamenal: „Tvůj Bůh přichází jen jednou týdně? Krade se potmě? Je něčím zahanben, že k němu jen šeptáš? Můj Bůh je zde stále. Mohu s ním mluvit každý den svým zpěvem. Všechny moje dny jsou sváteční ...“

Romano Guardini: O modlitbě, Zvon, 1991

Často slýcháme, že k opravdové modlitbě nelze dospět ani předsevzetím ani nucením, nýbrž že musí vytrysknout z nitra sama, jako proud z pramene. Neděje-li se to, nevychází-li modlitba ze srdce, máme od ní raději upustit, protože by byla neupřímná a nepřirozená. To zní velmi přesvědčivě; kdo však zná člověka lépe, nemůže se ubránit podezření, že zastánce tohoto názoru modlitbu nikdy nebral zcela vážně. ... Zdá se, že modlitba pramenící z vnitřní potřeby je celkem viděno výjimkou. Kdo by chtěl vybudovat svůj náboženský život jen na ní, nebude se asi brzy modlit vůbec. ... Kdo to se svým vztahem k Bohu myslí opravdově, brzy nahlédne, že modlitba není jen spontánním výrazem nitra, ale také, a to v první řadě, službou, která má být konána věrně a poslušně. Musíme tedy o ni vědomě usilovat a v ní se cvičit.

Romano Guardini: O posvátných znameních, Posvěcený čas
Životopis sv. Benedikta viz např. W. Nigg: Benedikt z Nursie, Zvon, 1991. Kniha též obsahuje ukázky z Benediktovy řeho-le, ukázky z životopisu sv. Benedikta od Řehoře Velikého

Dále o Benediktovi a benediktinech viz

<http://www.brevnov.cz/>

4. František z Assisi

Chudoba

Sv. František se narodil roku 1182 v Assisi. Jeho křestní jméno bylo Jan. Jeho otec Pietro Bernandone byl bohatý obchodník. Jednou byl na obchodní cestě ve Francii, a tato země se mu zalíbila natolik, že svému synu Janovi začal říkat „Francesco“ – Francouzek. František zpočátku žil jako kterýkoli jiný mladík. Jeho ideál byl stát se rytířem. V roce 1202 odešel do války mezi městy Assisi a Perugií. Byl zajat a strávil rok ve vězení v temném sklepení. To ho přivedlo k myšlence, že život je třeba prožít nějak jinak než v radovánkách a starostech o světské věci. Roku 1206 odchází z domu. Rozhodl se žít v naprosté chudobě, protože nechtěl promrhat svůj život ve starostech o majetek, jak to viděl u svého otce a svých spoluobčanů. Začíná opravovat rozpadlý kostelík sv. Damiána – životopisci uvádějí, že ve vidění slyšel Kristův hlas: „Františku, oprav můj dům!“ Později se ovšem ukázalo, že měl opravit jiný dům – církev, která byla také zahlcena přílišnými starostmi o majetek. V roce 1208 byl vysvěcen na jáhna, knězem se ale nestal nikdy. Shromáždil kolem sebe několik přátel (1209) a s nimi se toulal krajem bez jakéhokoli materiálního zajištění. Spoléhal na Boží pomoc a na dobrotu lidí. Když jim dali najíst, byli nasyceni, když ne, byli také spokojeni. Nezdráhali se podle potřeby pracovat a pomáhat, kde bylo potřeba. V roce 1210 byl františkánský řád schválen papežem Innocencem III. Papež původně stanovily řádu schválit nechtěl – potulná společnost, která nechtěla mít žádný majetek, byla velmi podezřelá. V noci měl ale zvláštní sen: byl v Lateránské bazilice, a tu najednou začaly praskat její zdi a hrozilo, že se zřítí. Do chrámu vběhl žebrák, který podepřel stěny svými rukama a trhliny ve zdech se zacelily. Druhý den při audienci papež poznal ve Františkovi žebráka ze snu a řád ihned potvrdil. V letech 1219–1220 se František na svých toulkách dostal až do Palestiny, Sýrie a Egypta. V té době zuřila 5. křížová válka, která měla za úkol získat

Jeruzalém do křesťanských rukou. Křižáci byli poraženi, ale František se dostal až k sultánovi a mohl s ním mluvit o křesťanství. Díky tomu pak františkáni jako jediný z řádů mohli mít klášter v Jeruzalémě. V roce 1223 o vánocích v Grecciu postavil první jesličky s živým oslem a volem. I to si nejdříve nechal schválit papežem – dbal na to, aby jeho činnost byla vždy v souladu s oficiální církevní autoritou. Na svátek Povýšení sv. Kříže dostal František stigmata. Zemřel 4. října 1226 a roku 1228 byl prohlášen za svatého.

Geniální nápad: dává druhým možnost prokazovat milosrdenství. A ukazuje, že je možno žít úplně bez majetku, protože ostatní (a Bůh) se postarají. Samozřejmě, Františkova chudoba je možná jen tehdy, když lidé kolem něco mají. Ale je výzvou: neberte ty věci tak vážně! Bez nich se dá žít.

chudoba

na které věci mi opravdu záleží? kterou věc opravdu potřebuji k svému životu?

jaký je můj žebříček hodnot (věci, lidi, vztahy, ...)

nepotřebuji to (tu věc, ty peníze, ten zážitek – nejsem na to vázán, neovládá mě to)

nezávisím na té věci, ta věc mnou nevládne

nemusím mít všechno, nemusím zkusit všechno (drogy, alkohol, tenhle film, sex, tuhle diskotéku, ...)

žádná věc mě neučiní šťastným

opravdu máme jen to, co dáme druhým

dostávat znamená mít plné ruce, dávat znamená mít plné srdce

chudoba a bída – člověk potřebuje ke svému životu nějaké věci

chudoba je otázka vztahu k věcem, ne otázka počtu a ceny věcí

Marek 10, 17–22 mladík – jedno ti schází: rozdej vše, co máš, a následuj mne – smuten odešel, neboť měl mnoho majetku

Matouš 6, 19–34 neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí rez

Lukáš 12, 16–21 jednomu člověku se na polích hojně urodilo
– ještě dnes budeš muset odevzdat svou duši

Skutky 20, 35 blaženější je dávat než přijímat

Zj 2,9 znám tvé soužení a tvou chudobu – ale vždyť jsi bohatý

K 544, K 2053, K 2443–46, K 2463, 2544–46, K 2833

Sv. Ignác z Loyoly – úvod k exerciciím:

Člověk je stvořen, aby Boha, svého Tvůrce, chválil, jemu sloužil a tím spasil svou duši. Ostatní věci na povrchu zemském jsou stvořeny pro člověka. Proto je má člověk používat, pokud k cíli vedou, a zřít se jich, pokud od cíle odvádějí.

Zofja Kossaková: Beze zbraně – románové zpracování počátků frant. řádu – z kapitoly, která pojednává o schválení řádu:

„Vaše Osvícenosti,“ zašeptal prosebně, „zamítne-li Svatý otec naše pokorné prosby, a my netoužíme po ničem, než žít podle svatého evangelia, nedá tak najevo, že příkazy našeho Pána jsou neproveditelné ...?“

Po těch slovech zavládlo ticho a bylo čím dál trapnější.

„Svatý otec udělá, co bude považovat pro církev za nejlepší,“ řekl nakonec kardinál. Jeho plášť zavlál a kardinál odešel.

„Myslel jsem si, že budete rozumnější, bratře Silvestře,“ povzdechl si biskup, „vaše věc je prohraná.“

V noci měl papež sen o tom, jak se Lateránská bazilika hroutí. Nějaký mnich vypadající jako žebrák ji podepřel, aby se nezbořila. Poznal v něm sv. Františka a všechny jeho požadavky (prohranou věc) schválil.

G. K. Chresterton: Svatý František

O kapucínech (jeden z řádů františkánské rodiny)

<http://www.volny.cz/kapucini.ol>

5. Tomáš Aquinský

Studium, vzdělání

Tomáš Aquinský se narodil někdy mezi roky 1224 a 1227 (běžně se udává 1225 nebo 1226) na zámku Roccasecca v rodině hrabat z Aquina. V pěti letech byl dán na vychování do blízkého kláštera Monte Cassino (viz benediktini). Tatínek by chtěl, aby se Tomáš (stejně jako několik jeho bratrů) stal vojákem nebo vysokým státním úředníkem, ovšem od Tomášova mládí bylo jasné, že tíhne k duchovnímu stavu. Rodina se tedy snažila mu zajistit církevní kariéru (biskup, opat...). V roce 1236 je poslán na studia do Neapole. Zde se setkává s dominikány, kteří od r. 1224 „provozují“ v Neapoli universitu. V roce 1243 vstupuje do noviciátu k dominikánům (tehdy mu bylo 17 či 18 let, a už věděl, co v životě chce dělat a co nechce). Rodina s tímto jeho krokem nesouhlasila, protože dominikáni byli tehdy řád chudý, začínající a tedy podezřelý (patří do skupiny tzv. žebravých řádů). Bratři Tomáše zajali, věznili a pokoušeli se jej od jeho rozhodnutí odvrátit, údajně i s pomocí najaté kurtizány. S pomocí sester a matky utekl. Byl řádem poslán do Kolína nad Rýnem, aby se dostal z dosahu rodiny. Zde studuje pod vedením Alberta Velikého. Jako student byl velice pečlivý a pilný, nicméně spolužáci získali dojem, že je poněkud tupější a mdlého rozumu. Dostal proto přezdívku „Němý vůl“. Albert Veliký to jednou komentoval slovy: „Jen počkejte, tenhle vůl bude jednou řvát tak, až se bude třást celý svět.“ V roce 1245 skládá Tomáš věčné sliby v dominikánském řádu. Následuje pak svého učitele Alberta do Paříže, kde dále studuje. Následující léta jsou vyplněna studiem a přednáškami na universitách v Kolíně, Paříži, Římě, Neapoli. V podstatě celý svůj život Tomáš strávil vyučováním, psaním knih, studiem. Ke konci života – 6. prosince 1273 – měl zvláštní zážitek, o kterém prohlásil: „Ve srovnání s tím, co jsem viděl, je všechno to, co jsem napsal, jenom sláma.“ Od tohoto dne přestal cokoli

psát. Na přání papeže Řehoře X. se vydal jako teolog na koncil Lyonský. Po cestě onemocněl a 7. března 1274 zemřel. Byl svatořečen v roce 1323. Jeho tělo bylo 28. ledna 1368 přeneseno do Toulouse – odtud dnešní datum svátku.

Dílo sv. Tomáše je ohromné.

Obsahuje množství komentářů k Písmu sv., komentáře k Aristotelovi, množství úvah, polemik, disputací. Jen seznam jeho díla zabere asi čtyři strany.

Největším dílem je Summa theologica. Je to kniha, která obsahuje souhrn tehdejší teologie. Tomáš toto dílo považuje za stručný úvod do teologie pro začátečníky, jak píše v předmluvě. A tento úvod má asi 4000 stran. Summa je napsána velice přesně: nejdříve je vždy otázka – tedy v podstatě téma kapitoly, pak následuje několik odpovědí odpůrců, které Tomáš promýšlí k dokonalosti. Pak následuje Tomášův závěr a vyvrácení námitek protivníků. Podotkneme, že dokonalé zvládnutí Summy bývalo u studentů teologie považováno za samozřejmost, na rozdíl od dnešních dob, kdy vysokoškolákům činí problém přečíst sto stran nějakých skript. Tomáš se snažil dát teologii jasný systém, postavit teologii na rozumový základ a zároveň říct, které oblasti již rozumem popsatelné nejsou a jasně definovat teologické pojmy.

Dalším významným činem (a možná důležitějším než napsání Summy) je uvedení aristotelské filosofie do evropského myšlení. V Tomášově době byla používána filosofie Platónova. Postupně ovšem začínalo být jasné, že tato filosofie neodpovídá skutečnosti a je tedy nepoužitelná. Aristotelova díla byla známa jen okrajově, a to ještě oklikou přes arabský svět a překlady do arabštiny. Tomáš se svými druhy přeložil základní Aristotelova díla (Logika, Druhé analytiky, Fyzika, Metafyzika, Etika Nikomachova ...), vybavil je rozsáhlými komentáři a doplnil je vlastními závěry. Aristoteles byl v církevních kruzích považován za podezřelého pohanského filosofa, proto nesměl být studován. Tomáš byl kvůli Aristotelovi pohnán před soud pařížského biskupa Štěpána Tempiera, u kterého ovšem všechny své teze obhájil. Od té doby se aristotelská filosofie stala základem filosofického bádání na

všech universitách. Tomáš se tedy jaksi zaručil za Aristotela, že ten starý pohan neudělá v křesťanství žádnou neplechu.

Tomáš byl též mystik a básník. Na přání papeže sestavil liturgii ke slavnosti Těla a Krve Páně se všemi modlitbami, hymny, průvodem atd. Sem patří sekvence Lauda Sion (Sione, chval Spasitele). Poměrně známý je i hymnus Pange lingua (Zvěstuj těla vznešeného jazyku náš tajemství).

Životopisec uvádí, že Tomáš jednou nebyl spokojen se svým dílem. Vhodil tedy svitek pod kříž v kostele a modlil se. Z kříže se ozval hlas: „Tomáši, dobře jsi o mě psal. Jakou chceš za to odměnu?“ Tomáš odpověděl: „Chci jen Tebe.“

Velmi dobře vyjadřuje Tomášovu osobnost antifona v breviáři:

Z lásky ke Kristu svatý Tomáš probděl noci a usilovně pracoval, aby hlouběji pronikl k Božím tajemstvím. Bůh mu dal neobyčejnou moudrost, o jejíž získání se poctivě snažil a nezištně ji rozdával.

V Tomášově době byl kladen velký důraz na přirozené poznání přirozeného světa, touha poznat principy světa, jeho podstatu. Táž touha byla i v poznání o Bohu – uspořádat vědomosti, dát jim řád, logiku, soustavnost. Proto se velmi rozvíjejí university, rozvíjí se filosofické a teologické bádání. Vyučování v Tomášově pojetí znamená předat druhému poznanou pravdu tak, aby ona sama se mu odhalila ve své jasnosti a žák ji sám přijal. Znamená to znát pravdu o nějaké věci, umět ji obhájit a umět ji srozumitelně vysvětlit. Žák má právo nesouhlasit, má právo na svůj názor, má právo odporovat. Učitel pak má být natolik schopný, aby žáka dovedl k přijetí pravdy.

Ten, kdo tvrdí nějakou věc, je povinen podat důkazy. Nelze říci: „Tohle já tvrdím, a vy mi dokažte, že to tak není.“

vzdělání, studium

člověk musí věcem rozumět, aby je mohl ovládat
musí rozumět sobě, druhým, aby mohl správně žít
musí (alespoň trochu) rozumět Bohu, aby mohl věřit

otázky a snaha po porozumění (i ve víře) jsou dokladem poctivého přístupu k životu

pokud chci vydávat svědectví o Bohu, musím věci rozumět pokora – ochota dát se poučit od druhých – rodiče, učitelé – tím, že jsou o něco starší, měli možnost si sami vyzkoušet spoustu věcí, které já nemusím znovu dělat špatně

pokud věci rozumím, snadno ji zvládnu

rozumět životu – zvládnu ho

ochota poučit druhé, rozdělit se o to, co sám vím a pocho-
pil jsem

1 Petr 3,15 Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo
by vás vyslýchal o naději, kterou máte.

Mt 25, 14–30 o hřivnách: služebníku špatný a líný!

Mt 28, 19–20 Jděte tedy, získávejte za učedníky všechny
národy, uče je.

Sk 8, 26–35 etiopský komoří – čte, nerozumí – Filip se ujal
slova a zvěstoval mu radostnou zvěst o Ježíšovi

Kol 4, 5–6 vaše slovo ať je vždy laskavé a určité; ať víte, jak
ke komu máte promluvit

J. V. Sládek, sbírka Mamince: báseň Housle:

... a neuměje hrát, k těm houslím byl jsem hrubý

Mnoho věcí (vztahů s lidmi, situací, i vztah k Bohu) zka-
zíme jen proto, že jim nerozumíme.

Svatý František Saleský na adresu kněží říkal: „Nevědo-
most je u kněze horší než hřích, protože kněz bez vědomos-
tí ničí sám sebe a degraduje a zneuctívá kněžský stav. Dejte
se do studia, protože věda je pro kněze osmou svátostí.“

U věřícího křesťana se slušná úroveň vzdělání pochopitelně
také předpokládá. Očekává se na stejné úrovni, na které je
jeho světské vzdělání.

K 132–133, K 250, K 1917, K 2033

O dominikánech viz např.

<http://members.tripod.com/~Rafangel/TOP.HTM>

nebo <http://www.op.cz/>

O sv. Tomášovi viz např.

<http://members.tripod.com/~Rafangel/TOMAS.HTM>

6. Tomáš Moore

Statečnost

Tomáš Moore se narodil v Londýně 7. února 1478. Pocházel ze solidní rodiny, studoval v Oxfordu práva. Patřil k významným humanistickým vzdělavcům, udržoval kontakty s Erasmem Rotterdamským. Byl ženat, měl čtyři děti, byl vzorným otcem rodiny. Stal se poradcem krále Jindřicha VIII. V roce 1529 byl jmenován lordem kancléřem (vysoká státní funkce, první po králi). Jindřich VIII. bohužel nebyl dobrým panovníkem. Oženil se s Kateřinou Aragonskou, se kterou byl zasnouben ve svých dvanácti letech. S Kateřinou žil osmnáct let a měli spolu sedm dětí, bohužel většina zemřela v dětském věku. V roce 1527 se Jindřich zamiloval do dvorní dámy Anny Boleynové. Ta ovšem trvala na svatbě, jinak nechtěla být Jindřichovi po vůli. Král zahájil řadu jednání s cílem rozvést se s Kateřinou nebo prohlásit toto manželství za neplatné. Proces se táhl řadu let, král na svoji podporu získával teology i university. Papež Klement VII. zakázal v roce 1531 parlamentu nebo jiným institucím královo manželství prohlásit za neplatné, dokud nerozhodne definitivně Řím. Protože začínalo být jasné, že král nehodlá respektovat žádná platná ustanovení a chce si manželství vynutit jakýmkoli postupem, vzdal se Moore roku 1532 úřadu lorda kancléře. Král totiž na něm a na parlamentu požadoval, aby jeho první manželství úředně zrušili, neboť chtěl zachovat zdání legality všech svých kroků. K svému cíli král postupoval vytrvale. Na canterburský arcibiskupský stolec byl dosazen Tomáš Cranmer, domácí kaplan rodiny Boleynovy. Ten v roce 1533 tajně oddal Jindřicha s Annou a prohlásil manželství s Kateřinou za neplatné. V roce 1534 však byla platnost prvního manželství definitivně potvrzena kanonickým procesem. Papež dal následně do klatby Jindřicha, Annu i Cranmera. Nyní už král hrál o všechno. Parlament připravil na přání krále řadu zákonů, kterými se uskutečnila odluka od Říma. Výnosem o supremátu z 3. listopadu 1534 se král prohlašuje

jedinou nejvyšší pozemskou hlavou anglické církve. Anna Boleynová mezitím porodila dceru a král požadoval na všech svých úřednících a duchovních, aby ji uznali za dědičku trůnu. To by Moore klidně odpřisáhnul, v nástupnictví žádný problém nebyl. Ale král zároveň žádal uznání supremátu, čili uznání, že on je nejvyšší hlava anglické církve. To už ovšem Moore odpřisáhnout nemohl. Byl tedy zatčen (1534), zbaven majetku, (to přineslo mnoho utrpení jeho rodině) a 15 měsíců vězněn. Po celou dobu vězení se jej král pokoušel přimět k přísaze. Moore byl totiž znám jako člověk čestný, věrný a pravdivý. Přísaha takového člověka by královi pozici velmi posílila. Ale Tomáš věděl, že nesmí udělat nic, co by se přičilo jeho svědomí. Jasně věděl, že král koná špatně, a nechtěl na tom mít podíl. Byl tedy popraven 5. července 1535 za velezradu. Před ním byli popraveni tři kartuziáni a biskup John Fisher, po něm dalších 200 lidí. Většina kléru, úředníků a lidu se bez váhání podrobila.

Následkem Jindřichova jednání je dodnes trvající oddělení anglikánské církve. Je až neuvěřitelné, jak ohromné škody může jediný člověk napáchat díky své zaslepenosti. Tomáš Moore přitom zemřel jen proto, že poctivě a věrně stál na straně práva a jednal podle svého svědomí. Je příkladem světce, který byl v dnešní terminologii státní úředník a politik. (Církev bohužel kanonizuje především kněze a řeholníky a tím se může vytvořit dojem, že pro „normální“ lidi svatost není. Moore je příkladem toho, že i politik – dnes velmi podezřelý stav – může být svatý.)

statečnost

nebojte se – častá výzva evangelia
strach nemá v lásce místo
nelze mít dvě nebo více tváří – pro kostel, školu, partu –
člověk je jeden a přetvárování ho ničí
záleží mi na něčem víc než na sobě
jsem věrný pravdě, kterou jsem poznal
nevyhledávat nebezpečí, ale vytrvat, když je toho zapotřebí

Sk 2,1–11 začali mluvit, jak jim Duch vnukal

1 Sam 17,24–36 David a Goliáš

2 Mak 6, 18–31 Mučednictví Eleazarovo: Nesluší se, abych se ve svém věku přetvařoval, protože by mnozí z mladých soudili, že Eleazar se ve svých devadesáti letech stal odpadlíkem.

Mt 10,28 Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, duši zabít nemohou.

Mk 14,50 všichni ho opustili a utekli – modlitba v Getsemanech.

Sk 7,51–58 prvomučedník jáhen Štěpán

Sk 20,22–24 Čekají na mne pouta a soužení, ale nepřikládám svému životu jinou cenu, než abych splnil úkol, který jsem dostal od Pána Ježíše.

K 1805, K 1808, K 1837

Joffo: Z Paříže do Paříže, MF 1980, str. 165–172, 177

Quoist: Mezi člověkem a Bohem, ČKCh 1969, str. 193

7. Ignác z Loyoly

Poslušnost

Sv. Ignác se narodil v roce 1491 ve Španělsku. Stal se vojákem, ve 30 letech měl hodnost kapitána. Při obraně španělského města Pamplona proti Francouzům byl zraněn na noze dělovou koulí. Léčení si vyžádalo dlouhý čas, a protože se nemohl pohybovat, četl nejrůznější knihy, které mu zrovna padly pod ruku. Z nedostatku literatury přečetl i několik životopisů svatých. Ty jej oslovily – pochopil, že život ve službách Božích je daleko zajímavější a dobrodružnější než život vojáka. Rozhodl se proto zasvětit celý život Bohu. Roku 1522 vykonal pouť k Matce Boží na Montserratě, zde vykonal celoživotní zpověď. Šest měsíců pak strávil o samotě v jeskyni v Manrese, modlil se, rozjímal. Odtud pochází základ jezuitských třicetidenních exercicií. V roce 1523 vykonal pouť do Palestiny a poté začal studovat (ve 33 letech), protože mu bylo jasné, že bez vědomostí nic nedokáže. Na studiích získal prvních šest svých druhů, budoucích jezuitů (např. František Xaverský). V Benátkách v letech 1536–1537 pak byli všichni vysvěceni na kněze. Ignác usiluje o založení řádu. Papež Pavel III. tomu byl nakloněn, ale pro odpor kardinálů (řádů máme již dost) řeholi nepotvrdil. Ignác nechává sloužit 3000 mší sv. a neustává usilovat o schválení stanov. 27. září 1540 bulou Regimini militantis byl konečně jezuitský řád schválen. Díky své akceschopnosti se záhy rozšířil do mnoha zemí. Členové řádu nemají povinnost společné modlitby, mohou pracovat samostatně. Velký důraz je kladen na vzdělání. Jesuité bývali vychovateli špiček společnosti. Značný důraz je kladen na bezprostřední poslušnost papeži a představeným – čtvrtý slib jezuitů. Díky tomu může být jesuita poslán kamkoli, s jakýmkoli posláním, což činí řád velmi pružným. Sv. Ignác zemřel roku 1556. V tom roce měl řád již asi 1000 členů.

Založení řádu spadá do doby, kdy vystoupil Luther (1520), Kalvín (1534?) a začala reformace. Řád nebyl založen proti reformaci, jak se někdy mylně tvrdí. Jesuité chtěli přivádět

lidi na pravou cestu a zachraňovat jejich duše láskou a poučováním. Ignác mluví o potřebě poslušnosti a vázanosti na církev – proti reformačnímu odvolávání se pouze na své svědomí. Zdůrazňuje, že člověk není spasen pouze milostí (sola gratia), ale že je nutné spolupůsobení člověka, jeho rozhodnutí. Nelze mluvit pouze o víře (sola fides), ale je nutno také konat dobré skutky.

Do Čech přišli jesuité v roce 1556. Nastěhovali se do opuštěného dominikánského kláštera sv. Klimenta – Klementinum. Sv. Ignác jim dal doporučení, aby se naučili česky a nepřeli se s nekatolíky. Věnují se především vyučování. V roce 1618 po defenestraci byli vyhnáni z kolejí. Po Bílé Hoře (1620), kdy byli nekatoličtí duchovní vypovězeni ze země, připadá jesuitům úkol náboženské osvěty v celé zemi. Vznikají mnohá gymnasia, universita v Olomouci. Jesuité nově překládají bibli, vydávají kancionál, učebnici češtiny pro nižší školy. Bohuslav Balbín píše v Klatovech Obranu jazyka českého, Matěj Šteyer zakládá dědictví svatováclavské – spolek pro vydávání českých knih.

poslušnost

chci něčeho dosáhnout, a proto odložím vlastní vůli a podřídím se rozhodnutí jiného (trenér ve sportu, dirigent v orchestru, učitel ve škole, ...)

poslušnost sama je dobrá, bohužel mnohdy není dobrý ten, koho mám poslouchat (špatný učitel, nerozumný politik, policajt, ...)

hranice poslušnosti: Boží zákony, moje svědomí

poslušnost není omluva vlastní nerozhodnosti, nelze se schovávat za autoritu poroučejícího

svoboda neznamená dělat si co chci, nýbrž hledat pravdu, správný způsob života

autorita je služba – rozhoduji tak, aby ti ostatní z toho měli prospěch

otec rodiny rozhodne tak, aby z toho celá rodina měla prospěch

regnare est servite Deo – idea středověkého panovníka:
dostal jsem moc, zemi, lidi, abych je dovedl blíže k Bohu

já také někdy poroučím – jsem autoritou vůči druhým –
moje zodpovědnost

ze strany poroučejícího je jakási povinnost poslušnost druhému umožnit

ze strany podřízeného se vyžaduje vlastní úsudek, spoluodpovědnost, má-li jít o ctnost

1 Sam 15,22 poslušnost je lepší než oběti a ochota k ní je více než tuk beranů a býků

1 Petr 2, 13–16 podříďte se kvůli Pánu každému lidskému zřízení (aby nebyl chaos; na druhé straně –)

Mk 12, 13–17 co je císařovo, dávejte císaři (ale jenom to, ne víc)

Sk 5,29 více se sluší poslouchat Boha než lidi

Ex 20, 12 – cti svého otce i matku

Př 4, 1–5 synové, slyšte otcovské kárání ... získejte moudrost

Gen 22,2–3 vezmi svého syna, svého jediného syna, kterého miluješ

Mk 9,7 To je můj milovaný syn, toho poslouvejte!

Mt 21,28–30 Ten odpověděl: Ano Pane, ale nešel.

Lk 2,51 potom se s nimi vydal na zpáteční cestu...a poslouchal je

Lk 10,16 kdo vás slyší, mě slyší

Řím 5,19 Poslušností jednoho se celé množství stane spravedlivými.

Filip 2,8 Ponižil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.

K 144–145, K 148, K 615, K 1900, K 2716

Antoine de Saint – Exupery, Malý princ, Král: „Mám právo vyžadovat poslušnost, protože mé rozkazy jsou rozumné.“

Hevenesit, Jiskry sv. Ignáce, 1. října: Bude-li vám jednou rozhodování o něčem nezvyklé a těžké, vezměte útočiště k poslušnosti a tou hleďte nahradit nedostatek jistoty. Jako se střelec při střelbě řídí muškou na pušce, tak se řiď úsudkem představeného, nechceš-li se minouti cíle. Cesta k dokonalosti je hotové bludiště; nepovede-li tě poslušnost jako Ariadna na nitce (dcera krétského krále Minoa, pomohla Theseovi z bludiště pomocí klubka nitě), octneš se spíše v nebezpečí, než na cestě k východu. Na strmé a úzké cestě jako je ta, která vede k nebi, zeje nalevo i napravo propast. Šťastní ti, které vede poslušnost. Ochrání své věrné nejen před pádem, nýbrž i před nebezpečím.

Tomáš Halík – z článku Poslušnost je vztah, Katolický týdeník 24.9. 95

I dospělý syn nebo dcera může někdy staré matce říct: „Mami, prosím tě, tenhle klobouk už nenos. Vypadáš v něm nemožně.“ Mám pocit, že někdy může jít dokonce o povinnost. Kdo jiný to má matce říct, než právě milované dospělé dítě. I z tohoto hlediska jsme tedy někdy povinni říct – jistě s láskou a úctou – určité kritické slovo.

Poslušnost v církvi není poslušnost ve smyslu pruského „držet ústa a krok“. Není to ani konformita ve smyslu reálného socialismu. A už vůbec nejde o nějakou omluvu vlastní neschopnosti rozhodovat se.

Poslušnost je zaprvé ctnost a jako ctnost vychází jenom z člověka, který má zdravé sebevědomí, je schopný se rozhodovat, ale je také – v rámci daného vztahu – schopen překročit svoji vlastní vůli. Poslušnost je také vztah. A ze strany toho, kdo poslušnost vyžaduje, následuje také jakási mravní povinnost poslušnost umožnit. Vytvořit takovou atmosféru, ve které by podřízený nebyl brzděn ve svém vývoji, ve které by nebyl lidsky ponižován a zraňován. Ze strany

podřízeného (zavázaného k poslušnosti) to pak vyžaduje také vlastní zodpovědnost, má-li jít o ctnost. Zodpovědnost, kterou nemohu přesouvat na někoho druhého.

Poslušnost v dnešním světě je niterně svázána s atmosférou dialogu. Uvádím-li „v dnešním světě“, neznamena to ale, že jde o něco, co by se narodilo až v naší době. Naopak, je to hluboce zakotvená dobrá katolická tradice. Pamatuji si na jedno místo v řeholi sv. Benedikta, které mě vždy fascinovalo: v klášteře rozhoduje opat, který také nese rozhodující zodpovědnost. Dříve ale, než něco rozhodne, musí se zeptat všech bratří na jejich názor, protože i skrze ústa nejmenšího bratra k němu může mluvit Bůh. A i ten nejmenší bratr je ve svědomí zavázán říci opatovi zcela upřímně svůj názor. Taková je tedy stará moudrost, uložená již v tradici církevního starověku. A myslím, že je i dnes velmi aktuální.

O jesuitech viz např. <http://www.jesuit.cz/>

8. Terezie Veliká, Jan z Kříže

Duchovní vedení

Terezie Veliká se narodila 28. března 1515 v Avile ve Španělsku. Od mládí byla dítě velmi temperamentní. Ráda poslouchala zprávy o křesťanech, kteří pro víru zemřeli. V sedmi letech utekla se svým bratrem Rodrigem z domu, aby zemřela mučednickou smrtí u Maurů. Naštěstí je včas našli. Ve svých dvaceti letech (1535) vstoupila přes otcův odpor do kláštera karmelitek. Nicméně do svých čtyřiceti let vedla poměrně klidný a pohodlný řeholní život. V roce 1557 zažila při pohledu na kříž mystický zážitek, který později nazvala „konečné obrácení“. Od tohoto dne se stala horlivou řeholnicí. Její mystické zážitky se množily, pronikaly na veřejnost a vzbuzovaly pochybnosti. I v klášteře se proti ní vytvořila opozice. Až František Borgiáš (3. generál jezuitů) a Petr z Alcantary (reformátor františkánů) ujistili, že Tereziina vidění jsou pravá.

V roce 1560 (věk 45 let) zažila Terezie vidění pekla. Pod tíhou tohoto zážitku se rozhodla, že se bude snažit o naprostou dokonalost. Přicházela k poznání, že řehole v karmelitánském řádu se nebere vážně. Rozhodla se proto řád reformovat. V roce 1562 založila v Avile první reformovaný klášter s mnohem přísnějšími pravidly. Papež i avilský biskup ji v tom podpořili. V roce 1567 poznala Terezie Jana od Kříže, karmelitána, kterého nadchla pro svou reformu. Spolu založili 17 ženských a 15 mužských klášterů. O tom později napsala jedno ze svých nejslavnějších děl – Kniha o zakládání. Cestovala po celém Španělsku a neustále horlivě pracovala na reformě karmelitánského řádu. Přitom ji neustále přepadaly extáze a zjevení s velikou prudkostí. Oblast mystiky velmi zřetelně popsala ve svých knihách Veliká kniha o smilování Božím, Hrad duše, Cesta dokonalosti. Sama ovšem varuje před tím, aby se člověk snažil mystických zážitků dosáhnout – jsou jaksi „navíc“ k modlitbě, nelze si je

vynutit, a nejsou měřítkem kvality modlitby nebo vroucnosti vztahu k Bohu.

Na cestách ji potkávaly mnohé obtíže. Když si jednou poranila nohu, obrátila se k Bohu s temperamentem rozhodné ženy: „Pane, po tolika nepříjemnostech mi chyběla už jen tahle!“ Bůh jí odpověděl: „Terezie, to je můj způsob jednání s přáteli.“ Ona na to: „Tak teď už chápu, proč máš stále tak málo přátel!“ Vyčerpaná svými aktivitami zemřela 4. října 1582. (K datu svátku: na 4. října byl již stanoven svátek sv. Františka. Svátek sv. Terezie měl tedy být následující den. Ovšem právě 5. října v roce Tereziiny smrti začal platit gregoriánský kalendář, který vypustil 10 dní, takže po 4. říjnu následoval 15. říjen. Při jejím svatořečení bylo rozhodnuto, že svátek se bude slavit den po její smrti, a proto byl zvolen 15. říjen.) Terezie byla prohlášena za učitelku církve.

Jan z Kříže

Narodil se 24. června 1542 ve Fontiveros ve Španělsku. Jeho otcem byl šlechtic, který byl vyloučen z rodiny pro sňatek s měšťankou. Vydělával si pak jako tkadlec. Malý Jan se měl také vyučit tomuto řemeslu, ale ukázalo se, že pro ně není dosti schopný. Stal se ošetřovatelem nemocných v nemocnici v Medině del Campo. V roce 1563 vstoupil do karmelitánského řádu, po věčných slibech byl poslán na teologická studia do Salamanky. V roce 1568 se stal knězem. Brzy poté začal uvažovat o tom, že přestoupí k přísnějším kartuziánům, neboť viděl, že jeho spolubratři nejsou tak horliví ve službě Bohu, jak by si představoval. Terezie z Avily jej však přesvědčila, aby zůstal karmelitánem a uskutečnil reformu řádu zevnitř. Proti jeho reformě se však zvednul odpor ze strany karmelitánů, Jan byl vězněn a týrán. V roce 1578 se mu podařilo utéci do odlehlého kláštera Calvario. Jeho reforma pokračovala – výsledkem bylo rozdělení karmelitánů na „obuté“ a „bosé“. Od roku 1588 byl převorem hlavního kláštera bosých karmelitánů v Segovii. Podobně jako Terezie i on zažíval mnoho mystických stavů. Napsal spisy, které jsou považovány za nejlepší křesťanská mystická díla vůbec –

Výstup na horu, Temná noc, Duchovní píseň, Žhavý plamen lásky. Zemřel 14. prosince 1591.

Terezie i Jan byli vyhledáváni jako duchovní vůdcové. Byli schopni poradit člověku, který se na ně obrátil s otázkami ohledně duchovního života, vztahu k Bohu, a i v problémech všedního dne.

duchovní vedení

člověk sám sebe mnohdy nevidí správně, je proto rozumné mít pohled „zvenku“ na sebe

já sám nevím všechno nejlépe

vůči sobě si mnoho věcí namlouváme

podstatou je směřování ke Kristu

duchovní vůdce: člověk, který mi ukáže cestu, upozorní na problémy, v případě potřeby vynadá, navrhne řešení

nenusí být kněz! – viz Terezie z Avily

duchovní vůdce za mě nemůže rozhodovat (měl bys být knězem – vstoupit do kláštera – uzavřít manželství), jen předkládá možnosti, upozorňuje na obtíže, zodpovídá otázky, upozorní na mé chyby, podpoří v dobrých věcech

doporučuje se spojit duchovní vedení se svátostí smíření, i když to není podmínkou

duchovní vedení je spíše vztah přítele k rádci, nejsme povinni duchovního vůdce poslechnout!

i průměrný kněz může poskytovat dobré rady, když má o vedeném dostatečné informace od něj samého

Jer 31,8–9 přivedu je ze země severní, dovedu je k potokům, útěchou je doprovázím

Žl 139,1–2 Pane, ty mě znáš, víš kdy uléhám i kdy vstávám.

Tob 5,2–3 najdi si synu spolehlivého člověka, který půjde s tebou

Sir 6, 14–16 věrný přítel je pevná ochrana

Lk 6,39–40 Může slepý vést slepého?

Jan 10,11 Já jsem dobrý pastýř.

Řím 2,21 Jiného učíš a sám sebe neučíš?

K 1303, K 1586, K 2225, K 2693, K 2695

Hevenesit, Jiskry sv. Ignáce, 24. června:

Đáblu působí velkou radost duše, která si vede neprozřetelně, nestarajíc se o vůdce, který by ji měl vésti; čím se totiž taková duše výše odvažuje, tím hlouběji spadne.

U nikoho není jistějšího nebezpečí pádu nežli u toho, kdo si myslí, že je zcela bezpečný. V neznalosti nebezpečí skrývá se největší nebezpečí. Odvážlivá sebedůvěra vede do propasti, kam je sice se snadno zřítit, ale těžko se odtud dostat. Kdo má průvodce po boku, kráčí jistěji vpřed. Mnoho očí vidí více a také více předvidá. Běda osamělci! Padne-li, nemá nikoho, kdo by jej pozvedl (Sir 4,10).

František Saleský, Úvod do zbožného života, kap. 4:

I já říkám tobě, milá Filoteo, chceš odhodlaně zamířit ke zbožnosti? Hledej nějakého spolehlivého člověka, který by tě vedl a řídil. Tak zní rada nade všechny rady. Zbožný Avila říká: „Ať hledáš sebevíc, nikdy nenajdeš Boží vůli tak jistě, jako na cestě této pokorné poslušnosti, kterou tolik doporučuji a po níž jdou všichni zbožní lidé minulosti.“ ... Kdo však takového přítele najde? Mudrc odpovídá: „Kdo se bojí Hospodina“ – to jsou ti pokorní, kteří si toužebně přejí duchovní pokrok. Jestliže je pro tebe, Filoteo, tak důležité mít na této cestě ke zbožnosti dobrého vůdce, modli se k Bohu úpěnlivě, aby ti poskytl takového, který by byl podle jeho srdce, a nepochybuji, neboť on ti dá dobrého a věrného, i kdyby ti měl seslat anděla z nebe, jako to učinil pro mladého Tobiáše. ... Takový vůdce musí být plný křesťanské lásky, vědění i opatrnosti. Jakmile mu jedna z těchto tří složek chybí, je to nebezpečné.

O karmelitánech: <http://www.karmel.cz/>

9. František Saleský

Laskavost, zbožnost

Biskup František Saleský je znám jako úspěšný rekatolizátor kalvínské Ženevy, proto nejdříve věnujme několik slov kalvinismu.

Jan Kalvín měl být původně duchovním. K tomu získal již ve svých dvanácti letech beneficium (majetek, z něhož plynou příjmy) v Noyonu, což mu umožňovalo studovat a připravovat se na duchovní dráhu. Studoval svobodná umění, práva, teologii. V roce 1534 se na základě náhlého poznání přiklání k reformaci a vzdává se benefícia. K základním třem „sola“ reformátorů přidal zásadu velmi přísného, strohého a bezvýhradného dodržování reformačních tezí. (Sola scriptura – platí pouze to, co je psáno v Písmu; tradice, papež, koncily atd. nejsou závazné; sola fides – člověk je spasen pouze svou vírou, důvěrou, bez ohledu na své skutky; sola gratia – Bůh uděluje svou milost naprosto svobodně, libovolně, na člověku vůbec nezáleží; – s mnohými těmito principy lze samozřejmě částečně souhlasit, problém je v tom, že reformátoři trvají na jejich výlučnosti – pouze ...) V roce 1536 byl Kalvín městskou radou v Ženevě ustanoven kazatelem a městským farářem. Navrhl řád obce s přísnou církevní kázní. Církevní pověřenci dozírali, aby se křesťanské zásady dodržovaly ve veřejném i soukromém životě, přestupky trestala městská rada. Kalvín i s městskou radou byl v roce 1538 pro sílící odpor obyvatel vypovězen, ale v roce 1541 získali jeho stoupenci v Ženevě moc a on se vrátil. Zavedl opět velmi přísný řád, odpůrci byli likvidováni – za prvních pět let bylo vykonáno 56 rozsudků smrti. Kalvín zemřel v roce 1564, nicméně Ženeva a okolí zůstala pod vlivem jeho učení.

František Saleský se narodil 21. srpna 1567 v Savojsku ve Francii na zámku rodiny de Sales. Studoval v Padově a v Paříži, dosáhl doktorátu práv. Během svých studií prodléval těžké vnitřní boje, zabýval se kalvínskou naukou, neboť viděl mnohé nešvary katolické církve. Nicméně vytrval

a v roce 1593 byl vysvěcen na kněze. Pak se přihlásil jako misionář pro území na jižním břehu Ženevského jezera. Prožil mnoho dramatických chvil, několikrát na něj byl podniknut atentát. Díky své mírnosti a laskavosti se mu však dařilo svěřený kraj rekatolizovat. V roce 1602 byl jmenován Ženevským biskupem. Musel stále polemizovat s různými protivníky, napsal množství spisů na obhajobu katolictví. Vítězil vždy dobrotou, mírností, ochotou naslouchat. Podařilo se mu obrátit Ženevu zpět ke katolictví. Spolu s Janou Františkou de Chantal založil roku 1610 kongregaci sester Navštívení Panny Marie (též salesiánky – neplést s Dcerami Panny Marie Pomocnice křesťanů, ač se tak někdy představují). Zemřel 28. prosince 1622 na své cestě do Lyonu. Jeho nejčastěji citovaná díla jsou „Úvod do zbožného života“ a „Pojednání o lásce k Bohu“. František byl zejména v mládí prudký a výbušný, ale protože poznal, že tímto způsobem ničeho nelze dosáhnout, snažil se ovládat a cvičit se v mírnosti a laskavosti. Tato jeho ctnost byla tedy výsledkem cílevědomého snažení.

laskavost, zbožnost

být zrcadlem Boží dobroty

radostná zbožnost – život s Bohem není nudná povinnost, nýbrž „... radost z Hospodina je naše síla...“

vědomí milosrdné Boží lásky – tedy laskavý přístup k lidem

laskavost není slabost, nedůslednost, zakrývání chyb

je možné a nutné trvat na oprávněných požadavcích, i když je to vyjádřeno laskavě

jeden z principů výchovného systému Dona Boska

Ef 4, 1-3 buďte přitom pokorní, mírní, trpěliví; snášejte se navzájem v lásce

Sir 18, 17-18 vlídné slovo – dar nad dary

Gal 5, 22-23 ovocem Ducha je láska, pokoj, vlídnost, dobrota, tichost, zdrženlivost

Kol 3, 12–14 projevujte navenek milosrdné srdce, dobrotu, pokoru, mírnost

Ef 4,1 tomu povolání dělejte čest svým životem – skromní, tiší, trpěliví

Sv. František Saleský: Na lžíci medu se nachytá víc vos než na sud octa.

V. Hugo, Bídníci – úvodní část: setkání s laskavým biskupem vedlo Valjeana k úplné změně života (krádež biskupových svíců – policii pak biskup tvrdí, že je Valjeanovi daroval).

10. Jan Bosko

Apoštolská láska

Jan Bosko se narodil 16. srpna 1815 v Becchi v Itálii. Jeho otec zemřel, když byly Janovi dva roky, děti pak vychovávala matka Markéta sama. Vedla je ke zbožnosti, pracovitosti, poctivosti, sebekázní. Rodina byla velmi chudá, Jan mohl chodit do školy a později studovat jen díky dobrotě druhých lidí V devíti letech měl sen, který předznamenal jeho další život. Ocítl se ve společnosti mnoha dětí, které si hrály, ale také se hrubě rouhaly Bohu i svatým. Vrhł se mezi ně a snažil se ranami a bitím zjednat nápravu. Vtom se ukázal důstojný muž, který mu řekl: „Přátele nezískáš bitím, ale laskavostí a láskou k bližnímu.“ Pak viděl divoká zvířata a ženu v širokém plášti. Řekla mu: „Tady je tvé pole působnosti. Uvidíš, co se stane s těmito zvířaty a co musíš udělat s mými syny.“ A z divokých zvířat se stala jehňátka. Tento sen měl vliv i na jeho chování, neboť Jan do té doby rád řešil konflikty silou.

Rád vyprávěl kamarádům příběhy, prováděl různé akrobatické kousky a během svých vystoupení opakoval divákům kázání z předešlé neděle. Od roku 1831 studuje na gymnasiu v Chieri. Se svými přáteli zde založil „Veselou společnost“, jejímž cílem bylo dodržování křesťanských zásad a šíření veselí. Na studia si musí vydělávat sám. V roce 1835 vstupuje do semináře a 5. června 1841 je vysvěcen na kněze. Na další studia byl pak poslán do Turína. Zde došlo k události, která je považována za počátek salesiánského díla. 8. prosince 1841 se Don Bosco připravuje ke mši v sakristii kostela. Do sakristie vstoupil šestnáctiletý chlapec Bartolomeo Garelli, kterého kostelník hned vyhnal. Don Bosco jej však nechal zavolat zpět, projevil o něj zájem a nabídl mu, že ho bude učit katechismus. Příští neděli přijde Bartolomeo s osmi kamarády. Postupně se kolem Dona Boska shromáždilo větší množství chlapců. Tím vznikla „oratoř“, která se postupně stěhovala po různých místech Turína, až nakonec zakotvila ve čtvrti Valdoko (1846). Don Bosco pozval svou matku, aby mu

s oratoří pomáhala. Zřídil útulek pro mladé učně, přijímal nezaměstnané chlapce, a o ty bylo třeba se starat. Rozvoj oratoře přerušil revoluční rok 1848–49, ve kterém oratoř opustili mnozí pomocníci i hoši. Po uklidnění situace od roku 1853 procházel ústav ve Valdoku významným rozvojem – zřizovaly se dílny, středoškolské vyučování, internát. V roce 1859 spolu se svými spolupracovníky založil náboženskou Společnost sv. Františka Saleského. Definitivního schválení Římem se však Společnost dočkala až roku 1874; Don Bosco musel stanovy mnohokrát přepracovávat. Kardinálům v Římě vadilo zejména to, že klerici – budoucí kněží – jsou vychováváni „podivným“ způsobem: společně s hochy z oratoře, během studia se podílí na činnosti oratoře a nevěnují se tak pouze posvátné teologii. Ještě za života Dona Boska se kongregace značně rozšířila, misionáři byli vysláni až do Argentiny. Don Bosco zemřel 31. ledna 1888.

Hlavním přínosem Dona Boska je zavedení tzv. preventivního systému do výchovy. Vychovatel zde vystupuje spíše jako starší bratr, přítel, milující otec. Vychovávání se podřizují řádu ne ze strachu, nýbrž proto, že vědí, že je vychovatel má rád. Pro tuto lásku jsou pak ochotni dát se vést.

apoštolská láska

přivádět druhé k Bohu

dát jim poznat to, co jsem sám poznal jako smysl a cíl života

je třeba být pravdivý – sám znát smysl a cíl života

trpělivost, mírnost, „nezlomit hůl“ nad nikým

chci spásu druhých

Jan 10 11–18 dobrý pastýř dává za ovce svůj život

Jan 15, 13–14 nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele

1 Kor 13 – celá kap. – velepíseň lásky

Don Bosco: Dopis z Říma:

Když jsem se uchýlil večer do pokoje a chystal se k spánku ... zdálo se mi, že se mi představili dva z bývalých chovanců oratoře. ... dále jsem viděl oratoř při rekreaci. Ale nebylo už slyšet radostný křik. V jednání a výrazu mnoha chlapců byla vidět nuda, malátnost, rozmrzelost a nedůvěra. ...

„Viděl jste svoje chlapce?“ ptal se mě bývalý žák.

„Vidím je,“ povzdechl jsem... „ale jak tyto moje drahé hochy zase vzkřísit, aby znova nabyli té živosti, veselosti a srdečnosti jako kdysi?“

„Láskou.“

„Copak nejsou dosti milováni? ... Nevidíš ředitele, prefekty, učitele, asistenty? Že obětují svá mladá léta pro ty, které jim svěřila Boží prozřetelnost?“

„Chybí něco, co je ještě důležitější!“

„Co to může být?“

„Aby byli chlapci nejen milováni, ale aby také sami chápali, že jsou milováni.“

„Ale copak nemají oči? Nevidí, že všechno, co se pro ně dělá, dělá se jedině z lásky k nim?“

„Nikoli. Opakuji, že to nestačí.“

„Čeho je tedy třeba?“

„Aby z toho, že milujeme věci, které se jim líbí a že se účastníme jejich dětských zálib, poznali, že je milujeme i tehdy, když od nich vyžadujeme kázeň, studium, odříkání, které se jim přirozeně líbí méně. A aby se to naučili konat rádi.“

Teresio Bosco – Duchovní cvičení s Donem Boskem, str. 14, 15

Slovo rozumnost ve výchovném systému Dona Boska bude mít ještě hlubší významy, ale jeho počátečním a základním významem zůstane dialog mezi vychovatelem a vychovávaným, otevřená výměna názorů, často živá, ale vždy vzájemně se respektující. Odmítá smysl, že vychovatel má vždy pravdu. Doporučuje společné hledání nejlepšího způsobu. Vychovatel vždy bere v úvahu důvody vychovávaného, aby mezi nimi

nebyl duch rivality a odporu, ale přátelství a pohoda. Dialog nekončí dlouhým poučováním, ale nalezením správného řešení a objevením chyby. A nikdy neumenšuje radost.

Don Bosco nechce ve svém výchovném systému znát jiné vztahy. Hoch pro něj nebude nikdy pouze pasivním objektem, nýbrž obhájcem a šířitelem řádu. A i když bude prvním salesiánům připomínat, že by byl rád, kdyby byli v jeho rukou tvárliví jako kapesník, nikdy tím nerozuměl a neobhajoval tak zvanou slepou poslušnost, ale poslušnost obětavou, opírající se o rozumné důvody. Don Bosco zpochybní zásadu: takto se musí jednat. Vždy bude usilovat o rozhovor, aby předešel předstírané poslušnosti. Chce znát vždy mínění svých hochů a je ochoten vždy ustoupit, když jejich důvody budou seriózní.

Don Bosco po vzoru své matky nevychoval pouze druhé, ale nechal se jimi i sám vychovávat. Toto je rys pravého a velkého vychovatele. Miluje a každého má v úctě, důvěřuje hochům a je jim oddán, má pochopení pro povahové odlišnosti, pro slabost vůle, plně respektuje jejich osobnost.

Teresio Bosco – Duchovní cvičení s Donem Boskem, str. 26–28

V Chieri získal Jan Bosko prvou výchovnou zkušenost: založil a vedl Veselou společnost. Získal si přátelství spolužáků tím, že jim pomáhal s úkoly. Někdy to až přeháněl, když posílal pod lavici kompletní překlady. Jednou byl při podobném manévru přistižen a zachránilo ho jen profesorovo přátelství a bezvadné zvládnutí latinského překladu.

„Tímto způsobem jsem si získal sympatie spolužáků. Přicházeli za mnou o přestávkách, vyhledávali mě kvůli úkolům, a pak i proto, že rádi poslouchali moje historky.“

Když jsou spolu, cítí se dobře. Utvoří společenství, které Jan nazve „Veselá společnost“. Pravidla jsou velice jednoduchá: žádné skutky a žádné řeči, za které by se musel stydět křesťan, plnit náboženské a školní povinnosti, být veselí.

Jméno Veselá společnost a třetí bod pravidel: být veselí, nás upozorňuje na další hodnotu spojenou s životem Dona Boska – na veselost.

Veselost bude všude požadovat. Dominik Savio, jeden z jeho nejlepších žáků, prohlásí: „Usilujeme o svatost tím, že jsme hodně veselí. Varujeme se pouze hříchu, protože ničí přátelství s Bohem a pokoj srdce“ (Ceria, D. Savio, str. 126). Pro občana Jana Boska je veselost lékem chudých. Pro křesťana a kněze Dona Boska je silným zážitkem, který se rodí z vědomí, že se nalézáme v dobrých rukou Božích. Jednoduchými slovy se zde připomíná cena křesťanské naděje.

V době, kdy Don Bosco budoval svou oratoř, mnozí kněží nablízku i v dále se rovněž snažili pomáhat chudým hochům. Jejich počínání má jeden příznačný znak. Nazval bych jej běžná laskavost. Stačí číst pravidla svatého Ludvíka Pavoni, zakladatele oratoří v Brescii, nebo směrnice Bratří křesťanských škol nebo pravidla, která dal turínskému semináři monsignor Gastaldi. Vyžaduje se laskavost vůči hochům, ale nedovoluje se jim zvyšovat hlas, natož hlučné veselí. Vyžaduje se ticho, ústraní, protože jinak by hoch „zdivočel“.

Laskavost Dona Boska je jiná. Je veselá. On, který jako hoch proběhal všechny končiny kolem Becchi, který jako jinoch prochodil celé okolí Turína, zná hodnotu hlučné radosti, veselé uvolnění nahromaděných energií mládí. Zve hochy slovy Filipa Neri: „Hrejte si, skákejte, křičte. Jenom nehřešte.“

Čerstvý vzduch, hřiště, kde je dovoleno podle chuti běhat, se stanou pro Dona Boska ideálním prostředím. Samozřejmě je stále mezi hochy, aby jim zabránil hřešit. Jeho asistence nebrzdí živý projev, pouze jej organizuje. Přesvědčuje se, že vychovatel se musí podílet na veselosti hochů, musí ji probouzet, živit, usilovat, aby byla spontánní a zabránit všemu, co by ji poškozovalo.

Dále o salesiánech a Donu Boskovi: <http://www.sdb.cz>

Obsah

Úvod	3
1. Polykarp Svědectví – mučednictví	5
2. Augustin Obrácení	8
3. Benedikt Modlitba a práce	11
4. František z Assisi Chudoba	15
5. Tomáš Aquinský Studium, vzdělání	19
6. Tomáš Moore Statečnost	24
7. Ignác z Loyoly Poslušnost	27
8. Terezie Veliká, Jan z Kříže Duchovní vedení	32
9. František Saleský Laskavost, zbožnost	36
10. Jan Bosko Apoštolská láska	39

Témátka '02

Tomáš Kubalík, SDB

Vydala Salesiánská provincie Praha

jako svou 12. publikaci. Praha 2002

Odpovědný redaktor: Vladimír Kopřiva, SDB

Sazba: Miroslav Palíšek, SDB